

Jaarverslag 2018

Werkgroep Behoud de Peel

Het werk van Werkgroep Behoud de Peel

Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) is een onafhankelijke stichting, met als doelstelling het behoud en herstel van het Peelgebied als een hoogveen(achtig) landschap met de daaraan verbonden historische waarden en natuurkwaliteiten.

Voor het behoud en herstel van de Peelgebieden is de Werkgroep al 40 jaar strijdvaardig. In de eerste jaren na de oprichting in 1978 werd alles in het werk gesteld om verdere afgraving en ontginning van de Peel te voorkomen. Zo werden de Deurnese Peel en het Grauwveen een beschermd natuurmonument.

Toen deze gevaren waren afgewend, kon aandacht besteed worden aan beheerswerk in de Peel (dammen bouwen/bomen zagen) en al snel daarna ook aan bestrijding van allerlei bedreigingen van buitenaf, zoals ontwatering, uitstoot van ammoniak (stikstof) en aantasting van het open landschap rond de Peel. Helaas spelen deze bedreigingen nog steeds.

Daarnaast wordt al jarenlang veel tijd gestoken in het samen met andere partijen maken (en uitvoeren) van plannen voor een betere inrichting van de Peelreservaten en vooral ook plannen om ze minder kwetsbaar te maken voor allerlei bedreigingen van buitenaf.

Het werk van WBdP concentreert zich op de negen Peelgemeenten, waarin nog Peelrestanten liggen, of die daaraan grenzen: Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Horst aan de Maas, Leudal, Nederweert, Peel en Maas, Someren en Venray.

WBdP werkt samen met de Brabantse Milieufederatie, Natuur en Milieufederatie Limburg en met het Brabants Netwerk Minder Beesten. Daarnaast is er regelmatig overleg met o.a. Staatsbosbeheer, provincie Limburg, provincie N.-Brabant, waterschap Aa en Maas en waterschap Limburg.

Werkgroep Behoud de Peel is vooral afhankelijk van vrijwilligers en van de financiële steun van haar donateurs (ons rekeningnummer staat achterop dit verslag!). Vanwege ons 40-jarig jubileum kregen we van provincie N.-Brabant een subsidie van € 5000. Op onze website is het financieel jaarverslag 2018 in te zien.

WBdP in 2018 en in de 40 jaar daar voor

Op 17 november 2018 vierde de Werkgroep, samen met zo'n 150 belangstellenden, het 40-jarig jubileum. In dit jaarverslag vindt u op blz. 4 t/m 11 een samenvatting van het Peelbeschermingswerk van WBdP in de afgelopen 40 jaar.

Daarna volgt het verslag van onze belangrijkste acties in 2018: Al jaren bestrijden wij het PAS (Programma Aanpak Stikstof), dat die naam niet verdient omdat met deze aanpak te weinig reductie wordt behaald. Als gevolg van onze acties liet het Europese Hof zich zeer kritisch uit over het PAS. Hopelijk bewerkstelligen we in 2019, als de Raad van State haar eindoordeel geeft over de eerste PAS-beroepen van WBdP, dat er wel een echte stikstofaanpak komt.

Met ons beroep bereikten we dat in het Natura2000-Beheerplan niet zomaar gesteld mag worden dat beregening uit grondwater deels wordt vrijgesteld van de vergunningplicht. Het effect van beregening is volgens de rechtbank onvoldoende onderzocht. Hopelijk kan onze actie er aan bijdragen dat de provincies en waterschappen eindelijk eens echt werk gaan maken van het vernatten van een ruime zone rondom de Peel. Alleen op die manier kan immers een stabielere waterstand in de Peel worden gerealiseerd.

Veel aandacht eiste in 2018 ook het Plan Leegveld: aankoop en vernatting van landbouwgronden aan de westkant van de Deurnese Peel. WBdP werkte mee aan de opstelling van dit plan. Behalve in de nieuwe natuur, zullen ook in de bestaande Peel extra hydrologische maatregelen worden getroffen. WBdP zal zich er hard voor maken dat door deze infrastructuur (o.a. waterkerende kades) de rust in de Peel niet verloren gaat. Naast een stabiele waterstand zijn ook rust en stilte essentieel voor de Peel.

Zij die onze digitale nieuwsbrief ontvangen of die op onze website www.wbdp.nl de rubriek 'Nieuws' raadplegen, zijn van deze recente ontwikkelingen natuurlijk al op de hoogte.

Op het jubileum gaf prof. Hans Joosten (veendeskundige en WBdP-lid) zijn lezing over het plan 'de Verheven Peel' van WBdP. Als spreker waren ook de geputeerden van Limburg en N.-Brabant (H. Mackus en J. van den Hout), H. Litjens van ZLTO en M. de Wit van SBB aanwezig.

Oorspronkelijk bestond de Peel uit zo'n 30.000 ha hoogveen, plus nog een veelvoud van heidegronden daar omheen. Het grootste deel van dit gebied is verveend en ontgonnen tot landbouwgrond. De nog resterende Peelrestanten zijn samen zo'n 5000 ha groot. Logisch dus dat er actie werd gevoerd om de Deurnese Peel, waar in de jaren zeventig nog steeds werd verveend, voor verdere achteruitgang te behoeden. Inmiddels zijn de Deurnese Peel, Mariapeel/Grauwveen en Grootte Peel Europees beschermd en dienen de speciale natuurwaarden te worden behouden en ontwikkeld.

Werkgroep Behoud de Peel 40 jaar actief!

WBdP 40 jaar strijdvaardig

Werkgroep Behoud de Peel heeft in de afgelopen veertig jaar heel veel moeten doen om de natuurwaarden in de Peel te behouden en betere ontwikkelingskansen te geven. Bij de viering van ons jubileum is hier aandacht aan besteed. Het lijkt zinvol in dit jaarverslag een samenvatting te geven van de belangrijkste punten in deze voortdurende strijd, die helaas nog steeds door gaat.

Grensbescherming

Vanaf begin jaren zeventig werd er door de Milieugroep Groot Deurne en de Progressieve Partij Deurne actie gevoerd tegen het veen afgraven in de Deurnese Peel. In 1978 werd daar de Werkgroep Deurnese Peel uit opgericht. De Werkgroep zette de acties tegen de verdere verveningsplannen van de gemeente Deurne voort. In 1979 leidde dat tot de voorlopige aanwijzing van de Deurnese Peel als beschermd natuurmonument, door de toenmalige staatssecretaris van CRM. Gemeente en agrariërs gingen nog tegen de aanwijzing in beroep, maar dit werd afgewezen. In december 1980 was de Deurnese Peel definitief beschermd.

De Werkgroep moest er wel actief op toezien dat de verveningen -die nog een paar jaar door mochten gaan- op een goede manier afgewerkt werden. In 1979 trok de Werkgroep zich ook het lot aan van het Peelrestant 'het Grauwveen' in de gemeente Horst. De particuliere eigenaar daarvan wilde er het grootste deel van de turf uitgraven. De Werkgroep -inmiddels van naam veranderd in Werkgroep Behoud de Peel (WBdP)- stak daar een stokje voor. Het Grauwveen werd overgedragen aan Staatsbosbeheer en werd eveneens een beschermd natuurmonument.

Werkgroep Behoud de Peel is opgericht in 1978.

Met het actie voeren tegen bedreigingen, beleidsbeïnvloeding en voorlichting zet de stichting zich al 40 jaar in voor het behouden en verbeteren van de Peelnatuur.

Beheerswerk

Al in 1980, toen de Deurnese Peel definitief een natuurmonument geworden was, begon WBdP, na toestemming van gemeente Deurne, met het verrichten van beheerswerk. Alleen een grensbescherming was namelijk niet voldoende. Het gebied werd nog steeds ontwaterd door de vele afwateringssloten die t.b.v. de verveningen waren gegraven. Met de hulp van vrijwilligers heeft de Werkgroep talloze slotjes afgedamd, waardoor de waterstand weer steeg. De grotere sloten en de zijkanalen ('wijken') werden afgedamd met een graafmachine die door Deurne beschikbaar werd gesteld. Ook startte WBdP met het omzagen van berkenbomen die er als gevolg van de uitdroging waren gaan groeien. Dit om het van nature open landschap van het hoogveen te behouden en te herstellen. Dit beheerswerk heeft de Werkgroep daarna vele jaren vol gehouden, niet in de laatste plaats dank zij de niet aflatende hulp van vele andere vrijwilligers. Dank zij dit werk kreeg de Deurnese Peel (plus delen van de Mariapeel en Heidse Peel) deels haar hoogveenkarakter (nat, voedselarm en open) weer terug.

Meteen nadat door het actie voeren de Deurnese Peel in 1980 was aangegeven als natuurmonument begon Werkgroep Behoud de Peel met het bouwen van dammen om de Peel weer natter te maken.

Ook werd met zagen en bijltjes boomopslag verwijderd om het typische open veenlandschap te behouden.

Behalve voor de Peel was dit beheerswerk ook belangrijk voor de contacten tussen diverse natuurbeschermers en was het voor velen een mooie manier om de Peel te leren kennen.

Werkgroep Behoud de Peel 40 jaar actief!

Acties tegen bedreigingen van buitenaf

Al snel kwam de Werkgroep er achter dat ook beheerswerk niet voldoende is. De Peel is tegenwoordig veel kleiner dan vroeger en staat erg onder druk van bedreigingen van buitenaf. De belangrijkste daarvan vloeien voort uit de moderne landbouw. Door de diepe ontwatering en beregening uit grondwater werd het landbouwgebied rond de Peel veel droger. Daardoor zakt het water uit de Peel vooral 's-zomers veel sneller weg. De ammoniakuitstoot uit de enorme intensieve veehouderij in de regio zorgde daarnaast voor steeds meer stikstof -en dus te veel voedingsstoffen- in de Peel.

Vanaf begin jaren '80 is WBdP zich daarom in Limburgse en Brabantse gemeenten rondom de Peel in gaan zetten tegen verdere verdroging en tegen meer ammoniakuitstoot. Niet alleen rond de Deurnese Peel, maar ook rond de Groote Peel, Mariapeel, Klotterpeel, Heidse Peel en de Peelrestanten ten zuiden van de Noordervaart. Daarnaast werd aantasting van de openheid van het landschap rond de Peel, bijvoorbeeld door glastuinbouw, aangevochten.

Vooral op ammoniakgebied resulteerde het in vele bezwaren tegen gemeentelijke milieuvergunningen. Naast die bezwaren werd ook veelvuldig overleg met gemeentes en agrariërs gevoerd. Mede door deze acties gingen de gemeentes over tot een eigen stand-still-beleid en veranderde ook de landelijke wetgeving ten goede. Bij de 'wateracties' is de jarenlange strijd voor een hydrologische beschermingszone rond de Groote Peel een duidelijk voorbeeld. De Werkgroep maakte op grond van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) bezwaren tegen nieuwe sloten, drainages en beregeningen, die verdere verdroging van de Peel veroorzaakten. Dit leidde er toe dat er onderzoeken gedaan werden en dat rond de Groote Peel een bufferzone van 2 km breed werd ingesteld. Ook rond de andere Peelgebieden kon daarna met behulp van de Nb-wet in een vergelijkbare zone rond het natuurgebied verdere verdroging worden tegengegaan. Met deze strijd voor de externe bescherming is WBdP nog steeds bezig, vaak met succes. Behalve voor de Peel zelf, hebben de acties van WBdP waarschijnlijk ook voor andere natuurgebieden gevolg gehad. De acties zullen hebben bijgedragen aan het besef dat de natuur alleen kan worden beschermd door afdoende veiligstelling tegen aantastingen van buitenaf.

Ontwatering en vermesting verkleinen de levensmogelijkheden voor de gespecialiseerde hoogveenplanten. Vrijwel vanaf haar oprichting heeft WBdP daarom steeds actie gevoerd tegen toenames van ammoniak uit de veehouderij en tegen nieuwe sloten, drainages en beregening uit grondwater rondom de Peel.

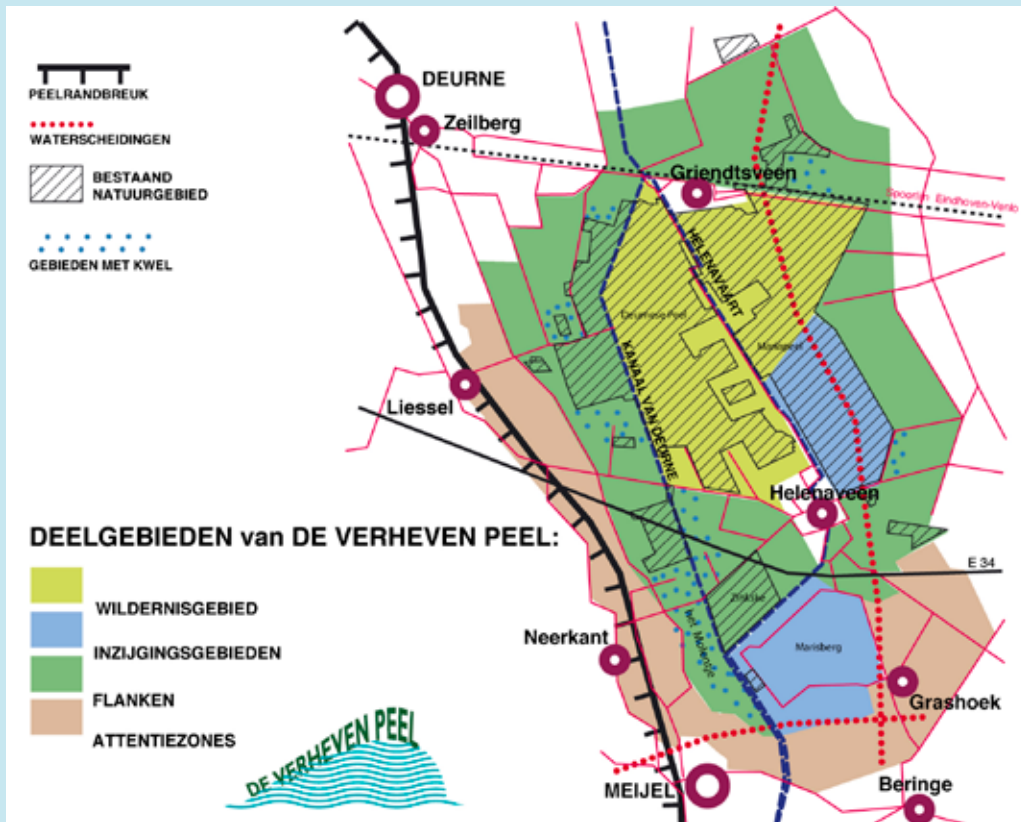
Meedenken over verbeteringen

Het hiervoor beschreven ageren tegen bedreigingen van buitenaf was (en is) hard nodig, om verslechtering van de natuurwaarden in de Peel te voorkomen. Maar zelfs als alle bezwaren gewonnen worden, dan wordt hooguit een stand-still bereikt. En WBdP wint weliswaar de meeste van haar procedures, maar soms lukt ons dat niet. Daarom: wanneer we ons alleen bezig zouden houden met het ageren tegen verslechtingen, zou de situatie voor de Peel nooit beter worden.

WBdP is zich daarom al snel ook gaan richten op beïnvloeding van het beleid en op het maken van verbeteringsplannen.

Zo werd onder andere de Verheven Peel-visie ontwikkeld, een plan om de Deurnese Peel en Mariapeel aan elkaar te laten groeien tot één groot en adequaat beschermd natuurgebied. Mede als gevolg van dit plan werd er rond deze twee Peelgebieden relatief veel nieuwe natuur aangewezen. De samenwerking van WBdP met een aantal landbouworganisaties leidde er toe dat tussen deze twee Peelgebieden in door de overheid enkele glastuinbouwbedrijven werden aan-

Naast actie voeren tegen Peel-bedreigingen is het werken aan verbeteringsplannen heel belangrijk. Een goed voorbeeld daarvan is het plan 'De Verheven Peel', dat weergeeft wat er volgens WBdP nodig is om de Deurnese Peel en Mariapeel te ontwikkelen tot één onafhankelijk hoogveengebied.

Werkgroep Behoud de Peel 40 jaar actief!

gekocht. Deze eerste belangrijke aankopen hebben er ongetwijfeld toe bijgedragen dat er voor deze twee Peelgebieden daarna een landinrichting werd gestart. WBdP heeft aan de totstandkoming van het landinrichtingsplan 'Het onverenigbare verenigd'-intensief meegewerkt.

Inmiddels zijn via die landinrichting alle zeven glastuinbouwbedrijven tussen de Deurnese Peel en Mariapeel aangekocht, plus alle verdere inliggende landbouwgronden. Die verworven landbouwgronden zijn enkele jaren geleden ingericht als natuurgebied. Aan beide kanten van de Helenavaart is een strook van 200 m breed ingepolderd. Daar worden de huizen en de cultuurwaarden droog gehouden. Buiten die 200-m-zone, tegen de Peel aan, worden de voormalige landbouwgronden geleidelijk aan vernat, teneinde ook de bestaande Peel natter en vooral stabielier nat te kunnen houden. Heel belangrijk daarbij is dat een diepe, sterk de Peel ontwaterende sloot, de Soeloop, is gedicht.

Ook de Mariapeel en de Grootte Peel zijn, mede door de acties van WBdP, uitgebreid met nieuwe natuur. De hoeveelheid die aan de Peel is toegevoegd, is echter niet voldoende om de hydrologische situatie in de Peel weer geschikt te maken voor hoogveenherstel. Voor de komende veertig jaar hebben we nog genoeg om voor te strijden. Het begin is echter gemaakt.

Landbouwgronden tussen de Deurnese Peel en Mariapeel zijn aangekocht en ingericht als natuurgebied. Mede door het dichtmaken van de diepe sloot 'de Soeloop' is natte natuur ontstaan. Dat is goed is voor de waterstand in de aangrenzende Peel en het biedt ook een welkome pleisterplaats voor veel vogels.

Verdroging en stikstofneerslag, beide grotendeels veroorzaakt door de intensieve landbouw rond de Peel, vormen de grootste bedreiging voor de hoogveenwaarden. Jarenlang voerde WBdP actie tegen de overheid, die er steeds veel te weinig aan deed om deze problemen aan te pakken. Op het vlak van de stikstof concentreert de Werkgroep zich de afgelopen jaren op het Programma Aanpak Stikstof van de overheid. Met onze acties hopen we een echte aanpak van het stikstofprobleem te bereiken. Een arrest van het Europese Hof van justitie over het PAS is al hoopgevend.

Recent werk van WBdP

De afgelopen jaren is WBdP nog steeds bezig met het maken van bezwaar tegen verdere toenames van ammoniakuitstoot uit de veehouderij. We beschreven al dat door onze acties de wetgeving op dit vlak ten goede veranderde. Helaas werd dit later door de overheid stapsgewijs weer teruggedraaid, ten voordele van de veehouderij en ten nadele van de natuur.

De overheid probeerde ook meermaals om de Europese richtlijnen voor Natura2000-gebieden op dit vlak te omzeilen, bijvoorbeeld door uitbreidingen van veehouderijen zonder vergunning te legaliseren, of door toenames veel te gemakkelijk toe te staan. Meermaals werden deze pogingen afgeweerd door procedures van WBdP. De nieuwste poging van de overheid is het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Zogenaamd is dat programma bedoeld voor zowel de economie als de natuur. Volgens WBdP klopt daar echter niks van. De 'aanpak' stelt helemaal niks voor. Er wordt vrijwel geen stikstofreductie mee bereikt, terwijl het PAS wel de mogelijkheid geeft dat heel veel veehouderijen kunnen uitbreiden en dat illegale uitbreidingen gelegaliseerd worden. Het PAS is volgens WBdP in strijd met de Europese habitatrichtlijn.

De Raad van State heeft onlangs, na beroepen van WBdP, uitgesproken dat het programma op diverse punten dient te worden aangepast. Het Europese Hof heeft zeer kritische kanttekeningen bij het PAS geplaatst. Waarschijnlijk in mei 2019 gaat de Raad van State de definitieve uitspraak doen in onze PAS-beroepen.

Werkgroep Behoud de Peel 40 jaar actief!

Behalve bij de aankoop van de inliggende landbouw tussen de Mariapeel en Deurnese Peel, is WBdP ook betrokken geweest bij het treffen van diverse hydrologische maatregelen in de Mariapeel (o.a. kades en stuwen aangelegd; diverse lekken naar de ondergrond gedicht), plus het verwijderen van de exoot Amerikaanse bosbes (die de inheemse hoogveenvegetatie overwoekert).

Ook in de Grootte Peel zijn, met betrokkenheid van WBdP bij de planvorming, hydrologische maatregelen getroffen. Behalve het aanleggen van kades en het dichten van lekken naar de ondergrond is hier ook vermeldenswaard dat een diepe, sterk ontwaterende en het gebied doorsnijdende sloot, naar buiten de Grootte Peel is omgeleid.

Actueel is nu het 'project Leegveld', waar WBdP, net als eerst bij het gebied tussen de Deurnese Peel en Mariapeel, bij betrokken is: aan de westkant van de Deurnese Peel worden landbouwgronden omgezet in nieuwe natuur. Die gronden worden na aankoop zoveel mogelijk vernat, ten behoeve van de naastliggende Deurnese Peel. Ook in de Deurnese Peel zelf worden kades aangelegd en lekken naar de ondergrond gedicht om de waterstand te verhogen/stabiliseren.

De afgelopen jaren is WBdP betrokken geweest bij de uitvoering van hydrologische verbeteringsmaatregelen in de Peelgebieden. Diverse extra dammen, stuwen en kades werden aangelegd. Heel belangrijk daarbij was ook het dichten van de sterk ontwaterende Soeloop in de Deurnese Peel en de omleiding van de Eeuwselse Loop in de Grootte Peel. Op de foto is die Eeuwselse Loop te zien: in de winter stroomde het Peelwater via het maaiveld de sloot in. 's Zomers ging de drainerende werking ondergronds door. Inmiddels is deze sloot om de Peel heen geleid, iets waar WBdP jarenlang voor heeft gepleit.

Programma Aanpak Stikstof

Meer info over het PAS en de acties van WBdP is te vinden op onze website, in de rubriek Nieuws: <http://www.wbdp.nl/nieuws>

In ons jaarverslag 2017 schreven we dat de Raad van State (RvS) in een tussenuitspraak op onze eerste zes PAS-beroepen had geoordeeld dat het PAS op meerdere punten aangepast en/of beter gemotiveerd diende te worden. Een definitieve uitspraak deed de RvS nog niet. Eerst wilde ze zeker weten of het PAS voldoet aan de eisen van de Habitatrictlijn. Er werden daarover 'prejudiciële' vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie.

Europese Hof zeer kritisch over PAS

In november 2018 gaf het Hof antwoord op de gestelde vragen:

- In principe is volgens het Hof een programmatische aanpak (in plaats van steeds een individuele beoordeling) van het stikstofprobleem toegestaan. Daarbij moet echter aan zeer hoge eisen worden voldaan: elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de uitkomst moet worden uitgesloten.

- Het effect van maatregelen die worden getroffen in het kader van een programma, of het effect van autonome maatregelen (los staand van het programma) mag alleen betrokken worden bij de beoordeling, indien het effect van die maatregelen al vast staat. Volgens ons wordt daar in het PAS absoluut niet aan voldaan. In het PAS wordt juist vooruitgelopen op allerlei maatregelen en autonome ontwikkelingen, die nog niet uitgevoerd zijn en/of waarvan het effect nog helemaal niet vast staat!

- Maatregelen die toch al verplicht zijn voor de instandhouding van de habitats, of maatregelen om te voorkomen dat de habitats verslechteren, mogen niet worden betrokken in de beoordeling van de vergunningverlening.

Met het PAS gebeurt dit ons inziens juist wel. Er wordt gesteld dat de uitbreidingen geoorloofd zijn, omdat er PAS-'herstelmaatregelen' worden getroffen: verbetering van de hydrologie en extra beheer. Die maatregelen moeten toch al genomen worden vanwege de Habitatrictlijn, om verslechtering te voorkomen en voor de Peel ook om de habitat te verbeteren.

- Het Hof wijst er verder op dat de natuurwaarden op lange termijn behouden moeten kunnen blijven. Als de

staat van instandhouding ongunstig is (zoals bij de Peel), betekent dit volgens het Hof noodzakelijkerwijs dat de mogelijkheden van vergunningverlening gering zijn.

Tweede behandeling bij Raad van State

De RvS zal nu een definitieve uitspraak gaan doen in de zes eerste beroepen van WBdP (plus in die van MOB en Vereniging Leefmilieu).

Op 14 februari 2019 is er een tweede RvS-behandeling van de beroepen geweest. In een lange zitting kregen alle partijen de kans om hun mening te geven over de gevolgen van het arrest van het Hof en werden door de RvS hierover ook vele vragen gesteld. De uitspraak wordt pas in mei 2019 verwacht.

We zijn heel benieuwd. Het Hof had meerdere zeer kritische kanttekeningen. Wij verwachten daarom dat het PAS in ieder geval flink aangescherpt zal worden.

We herhalen hier maar weer eens: er zal eindelijk eens een beleid moeten komen waar wèl een echte aanpak in zit, waarin wèl rekening gehouden wordt met de zeer slechte toestand van de natuur.

Aangezien een substantiële reductie met alleen technieken niet behaald kan worden, is de enige oplossing: minder dieren!

Aantal beroepen

In 2018 hebben we 10 beroepen ingediend tegen vergunningen Wet natuurbescherming die door de provincies met het PAS werden verleend. In Brabant waren dat er 2; in Limburg 8.

In Brabant moesten we daarnaast nog één beroep indienen tegen een vergunning die nog werd afgehandeld volgens het beoordelingssysteem, van vóór het PAS.

Er zit gelukkig een dalende lijn in het aantal PAS-beroepen. In 2016 waren het er vijftientig, in 2017 zeventien en in 2018 tien. (De behandeling van alle PAS-beroepen die ingediend zijn na de hierboven genoemde eerste zes van WBdP, wordt uitgesteld totdat de RvS op de eerste zes heeft beslist.)

Volgens het RIVM had in 2018 de totale stikstofdepositie in de Peel een waarde tussen 1300 en 1800 mol per ha per jaar. De maximale hoeveelheid die een hoogveen kan verdagen zonder soortenverlies te lijden bedraagt 500 mol/ha/j (de 'kritische depositie'). In de Peel bedraagt de stikstofneerslag dus nog zo'n 2,5 tot 3,5 keer de norm. Het PAS haalt daar (in 2030) slechts enkele procenten vanaf. Daarmee wordt er dus vrijwel niets aan de veel te hoge stikstofneerslag gedaan.

Natura2000-Beheerplan; ons bezwaar erkend

De totstandkoming van het Beheerplan voor de Natura2000-Peelgebieden kent een lange geschiedenis. In onze reactie op het eerste concept schreven we in 2007 al dat met de planmaatregelen de waterstandsfluctuatie in de Peel onvoldoende zou verminderen. Er gebeurde veel te weinig aan het verhogen van de waterstand in een brede zone rondom de Peel. Ook schreven we toen al dat het volgens ons niet toegestaan is om rondom de Peel de vergunningplicht voor beregening uit grondwater af te schaffen. Het plan werd op deze punten door de provincies echter niet aangepast. Blijkbaar stelde men het belang van de landbouw boven dat van de natuur.

Beroep tegen het Beheerplan

In 2018 (na veel vertraging omdat het Programma Aanpak Stikstof er in moest worden opgenomen) werd het Beheerplan eindelijk ter inzage gelegd. In mei 2018 diende WBdP beroep in, omdat het ons inziens niet terecht is dat beregening rondom de Peel deels wordt vrijgesteld van de vergunningplicht Wet natuurbescherming. Samengevat kwam ons beroep op het volgende neer:

- Met maatregelen in het oppervlaktewatersysteem kan het negatieve effect van beregening in een droog jaar niet worden gecompenseerd. Zulke maatregelen werken enkel in een natte tot gemiddelde zomer.
- In het Beheerplan wordt gesteld dat het effect van beregening slechts gering is. Dit is onjuist. Er zijn in de Peel effecten tot 20 en zelfs tot 40 cm. En dat terwijl in de rapporten (op één na) het effect in een extreem droog jaar -waarin er veel meer beregend wordt- nog niet eens onderzocht is.
- Voor hoogveen is een stabiele waterstand cruciaal. De planmaatregelen veranderen nauwelijks iets aan de peilfluctuaties, die nu veel te groot zijn.
- Het Nieuw Limburgs Peil, één van de Beheerplanmaatregelen, wordt niet correct uitgevoerd.
- Omdat de planmaatregelen slechts zeer beperkt bijdragen aan het bereiken van de Natura2000-doelstellingen, mogen ze niet gebruikt worden om het negatieve effect van beregening te compenseren (wat trouwens niet eens lukt).

De Peel is volledig afhankelijk van (voedselarm) regenwater.

Voor hoogveen dient de waterstand hoog en vooral ook stabiel te zijn.

In de zomer daalt de waterstand in de Peel te veel. Zeker in droge zomers is dat funest.

Water van buitenaf in de Peel pompen is geen oplossing. Dat water is van verkeerde kwaliteit.

Het middel zou nog erger zijn dan de kwaal.

De enige manier om de situatie in de Peel te verbeteren, is meer water vast houden in een brede zone er omheen.

Er dient veel meer aan gedaan te worden om de Peel 's zomers nat te kunnen houden. Nu wordt regelmatig het met veel moeite bereikte hoogveenherstel in drogere jaren weer teniet gedaan. Ook treedt onherstelbare schade op doordat het veen oxideert (en dus verdwijnt). In nattere tijden dient daarom meer water rondom de Peel te worden vastgehouden (opbouwen van watervoorraad). Daarnaast dient in drogere jaren wateronttrekking (beregening) rondom de Peel te worden verboden.

Beroep gegrond verklaard

Eind 2018 deed de rechtbank oost-Brabant de uitspraak. Ons beroep is gegrond verklaard. De rechtbank stelt dat het effect van de beregening onvoldoende is onderzocht. Er dient een nieuw besluit genomen te worden.

Onderzoek extreem droog jaar

In 2018 was het ontzettend droog. De waterstand in de Peel daalde nog veel meer dan in andere jaren. Waterplassen droogden volledig uit, of er bleef nog net een klein restje water in.

Wellicht was deze droogte de reden dat provincie N.-Brabant de rechtbank verzocht om uitstel van de behandeling van ons beroep. De provincie wilde eerst een onderzoek doen naar het effect van beregening op de Peel in het extreem droge jaar 2018. De rechtbank is niet ingegaan op dit verzoek.

Provincie N.-Brabant heeft aangegeven dat ze ondanks de uitspraak van de rechtbank het onderzoek toch wil gaan uitvoeren, samen met Limburg.

Wij zijn op zich niet tegen dit onderzoek. We hebben echter veel liever dat er in zeer droge zomers rond de Peel gewoon een beregeningsverbod wordt afgekondigd. Volgens onderzoeken is in een 'normaal' droog jaar de invloed op de Peel al 20 cm of meer. Dat het effect in een extreem droog jaar als 2018 dan nog groter zal zijn, is logisch (want dan wordt er immers nog meer beregend). Daar hoeft geen onderzoek voor te doen.

Jaren met extreme droogte zijn voor de Peel zeer ernstig. De extra droogte die dan door de beregening rondom de Peel wordt veroorzaakt, kan net het verschil maken tussen het al of niet volledig droog vallen van waterplassen. Het verschil tussen niet of net wel overleven van de veenmossen en andere hoogveenvegetatie (en fauna).

Net zoals we bij het stikstofprobleem steeds zeggen dat vermindering van het aantal dieren vereist is, blijven we ook hier herhalen: vernatting van een ruime zone rondom de Peel is vereist. Het vrijstellen van de vergunningplicht voor beregening draagt daar zeker niet aan bij!

Plan Leegveld

In ons vorige jaarverslag hebben we uiteengezet wat dit plan inhoudt. Het belangrijkste is: aankoop en vernatting van landbouwgronden aan de westkant van de Deurnese Peel.

Zienswijze betreffende ontwerp-plan

WBdP vindt het heel belangrijk dat er nieuwe natuur aan de Peel wordt toegevoegd. Door die gronden flink te vernatzen, kan de waterstand in de bestaande Peel wat stabiel worden.

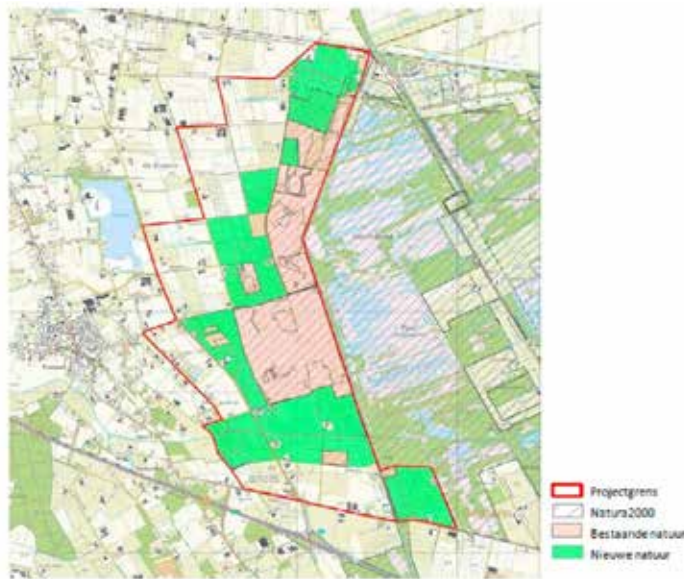
Desondanks hebben we een zienswijze ingediend betreffende het ontwerp-plan.

Onze bedenkingen hadden betrekking op de maatregelen die met dit plan in de bestaande Deurnese Peel gepland zijn:

- Behalve in de nieuwe, worden er ook in de bestaande natuur kades aangelegd. De bedoeling daarvan is dat de Peel in compartimenten wordt verdeeld, om de waterstand beter te kunnen instellen. Door inbreng van WBdP was het aantal van deze kades al verminderd t.o.v. eerdere planversies (om onnodige ingrepen en rustverstoring te voorkomen). Toch hadden we bij sommige kades nog twijfels, betreffende het hydrologisch nut en ook de uitvoerbaarheid ervan.

- Het plan voorziet in het verwijderen van ongeveer 80 ha bos, in vnl. het zuidelijk deel van Peel. WBdP heeft in haar zienswijze kenbaar gemaakt er bezwaar tegen te hebben indien dat in één keer machinaal gebeurt en als de bomen uit het gebied worden afgevoerd.

In de nieuwe natuur wordt met het project Leegveld de waterstand flink verhoogd. Daarmee wordt tegen gegaan dat het grondwater in de Peelreservaten te diep wegzakt.

Eerdere bosverwijdering heeft ons namelijk geleerd dat daarbij de kwetsbare veenbodem snel beschadigd wordt. Dat is schadelijk voor het gebied, omdat daarvoor het veen oxideert en voedselrijker wordt.

- Volgens het plan zullen meerdere waterplassen in de Deurnese Peel verondiept worden met houtsnippers (o.a. om golfslag tegen te gaan, waar veenmossen niet tegen kunnen). WBdP heeft vraagtekens gezet bij deze maatregel. Het is een forse ingreep in het gebied en er is nog weinig kennis over het effect op de hoogveenvorming. Volgens ons zou beter begonnen kunnen worden met een test in één of twee kleinere plassen, gevolgd door een jarenlang onderzoek naar de resultaten.

Geen beroep

WBdP heeft na het indienen van de zienswijze met provincie, waterschap en Staatsbosbeheer overlegd. Daarbij bleek dat de houtsnippers gehaald zouden worden uit de 80 ha om te zagen bos. Er zal geen extra bos voor omgedaan worden. Ook bleek dat de 80 ha lang niet voldoende snippers zullen opleveren om alle plassen die als zoekgebied op de plankaart staan te vullen. Het zal slechts bij enkele (delen van) plassen uitgevoerd kunnen worden. WBdP is daarom niet in beroep gegaan tegen het plan Leegveld. Wel zullen we er goed op gaan letten dat bij de uitvoering van het werk zo voorzichtig mogelijk gewerkt wordt. WBdP zal bij de opstelling van het bestek en de uitvoering van de maatregelen betrokken worden.

De aangekochte landbouwgronden worden vernat, om de waterstand in de aangrenzende Peel iets stabiel te krijgen. De nieuwe natuur zal er voornamelijk gaan bestaan uit natte, schrale, bloemrijke graslanden (vergelijkbaar met de graslanden in 'het Molentje' bij het Peelrestant 'het Zinkske').

De Peel is een iconische broedvogel rijker!

Het jubileumjaar van Werkgroep Behoud de Peel heeft onverwacht een gouden randje gekregen, doordat voor het eerst in de geschiedenis de Kraanvogel in de Peel is gaan broeden. Een mooier 'eerbetoon van de natuur voor het jarenlange werk van WBdP' hadden we ons niet kunnen wensen!

De komst van de Kraanvogel was geen verrassing. In ons jaarverslag van 2015 maakten we al melding van een paartje dat zich in de broedtijd in de Deurnese Peel ophield, zonder dat er aanwijzingen waren voor een broed-geval. We spraken toen de hoop uit dat in 2016 dit paar wel tot broeden zou overgaan. Maar in dat jaar werd zelfs geen enkele Kraanvogel in de broedtijd in de Peelvenen gespot.

In 2017 werd er wel een paar in de regio waargenomen. Een paartje had het Weerterbos uitgekozen om een territorium af te bakenen. Helaas kwamen ook deze vogels niet tot broeden.

De verrassing in 2018 was groot toen begin maart niet één, niet twee maar drie paar Kraanvogels onder luid getrompetter hun aankomst in de Peel kenbaar maakten. In de Mariapeel verbleven twee paren, waarvan één paar zeker tot broeden is overgegaan. Van dat tweede paar is het niet duidelijk geworden of zij een nest hadden. Het derde paar bouwde een nest in de Grootte Peel en ging daar tot broeden over. Deze broedgevallen waren niet alleen een noviteit voor de Peel, maar het waren tevens de eerste broedgevallen van deze iconische soort in zowel de provincie Limburg als Noord-Brabant. Voor zover te achterhalen zijn er geen bronnen uit het verleden, die het broeden in deze provincies beschrijven.

Om Kraanvogels met succes hun jongen groot te laten brengen in de Peel dient in ieder geval aan drie voorwaarden te worden voldaan:

Het broedgebied moet rustig zijn. Dat betekent concreet dat in een cirkel van minstens 500 meter geen mensen mogen komen.

Daarnaast dient het broedgebied ook voldoende nat te blijven, zodat de eieren en jongen beschermd zijn tegen predatie.

Ook dient er genoeg fourageergebied te zijn, dat voor de jongen bereikbaar is.

Daarvoor moet net buiten de Peel extensief gras- en akkerland met voldoende dekking beschikbaar zijn.

Helaas hebben de broedgevallen geen vliegvlugge jongen opgeleverd. Waarschijnlijk zijn de jongen of eieren door roofdieren opgepeuzeld. Een voor hand liggende oorzaak hiervoor is de extreme droogte in de zomer van 2018. In een normale zomer waren de nesten heel lastig bereikbaar geweest voor vossen en wilde zwijnen, omdat ze op eilandjes in een kletsnatte omgeving waren gelegen. Door de droogte waren deze vennen sterk uitgedroogd en de nesten gemakkelijk bereikbaar. De in het kader van het LIFE+ project genomen maatregelen om in zowel de Grootte Peel als de Mariapeel de waterhuishouding te verbeteren, konden deze waterstandsval niet voorkomen. Voor ons een bewijs dat met het treffen van alleen interne maatregelen de verdroging van de Peel niet effectief kan worden aangepakt.

Het is dan ook wrang dat de Provincies Limburg en Noord-Brabant in het Natura2000-Beheerplan van de Peelvenen aangeven dat het onttrekken van grondwater ten behoeve van beregening van landbouwgewassen slechts gedeeltelijk vergunningplichtig is. Werkgroep Behoud de Peel heeft hier beroep tegen aangetekend. Gelukkig kon de rechter zich vinden in onze bezwaren (zie elders in dit jaarverslag). Een ander pijnpunt bij het waterbeheer in de omgeving van de Peel is het peilbeheer in het kader van het Nieuw Limburgs Peil. Het hierin voorgeschreven peil in de sloten is te laag om grondwaterverlies uit de Peel tegen te gaan. Erger nog is dat dit NLP niet eens wordt uitgevoerd. Het waterschap zet de stuwen nog lager. De Werkgroep vecht al jaren tegen deze falende zorgplicht voor het Natura2000-gebied.

We hopen dat onze juridische strijd de komende jaren haar vruchten gaat afwerpen: dat langzaam maar zeker de waterstand in de Peelvenen steeds stabielier wordt en dat de Kraanvogel daardoor succesvol haar kroost zal kunnen grootbrengen!

HELP !

Overheden hebben afgelopen jaren miljoenen geïnvesteerd in de bevordering van hoogveenontwikkeling in de Peel. Maar het blijft nodig dat die overheden kritisch gevolgd worden, want ze doen ook dingen die schadelijk zijn voor de Peelnatuur (of laten die toe).

Werkgroep Behoud de Peel wil die fouten blootleggen en het beleid bijsturen. Dit kritisch volgen wordt ons niet altijd in dank afgenomen. Misschien worden we daarom bij dat werk ook niet gesteund door (een klein deeltje van) die miljoenen. De Werkgroep is nagenoeg volledig afhankelijk van vrijwilligers en van de financiële steun van haar donateurs.

Toon ons dat u de Peel en ons beschermingswerk waardeert door een bedrag over te maken op het hieronder vermelde banknummer. Bedankt!

Werkgroep Behoud de Peel

Postadres: Lavendelheide 27, 5754 EA Deurne

Telefoon: 0493-319610 E-mail: info@wbdp.nl

Facebook: Behoud de Peel

IBAN: NL25 TRIO 0338 4953 47 tnv WBdP Deurne

Website: www.wbdp.nl

Wij sturen u ons jaarverslag omdat u in het verleden blijk gaf van uw belangstelling voor dit schitterende natuurgebied. Alles over onze doelstellingen, ons werk en ons werkgebied is op onze website www.wbdp.nl te vinden.

Als u een mailadres opgeeft aan info@wbdp.nl sturen wij u regelmatig onze digitale Nieuwsbrief over de bescherming van de Peel. U kunt daar ook opgeven dat u dit verslag voortaan digitaal wilt; dat spaart papier en kosten.